

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díjak:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tári-, az esetleg reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egészévre — — — — —	8 kor.	—	
Félévre — — — — —	4 "	—	
Negyedévre — — — — —	2 "	Kéziratokat nem adunk vissza.	

Négyezer év pátriárkáinak, prófétáinak s jobbjaiknak sóvárgó epedése teljesült e napon. Az egek harmatoztak onnan felül, a fellegek csöpögték az igazat, a föld megnyilatkozott s megszületett a Megváltó. A haragos ég kiengesztelődött; a bűnös föld szive megdobbant örömben; az átok áldássá vált. Dicsőség Istennek! Békeség a jóakaratu embereknek!

Az igénytelen Bethlehem mezőin nyájaik mellett örökdő szegény pásztorok égi fényt látnak s anyagi éneket hallanak. „Megfélemlének — mondja az Irás — nagy félelemmel. És mondá nekik az angyal: Ne féljete, mert ime *nagy örömet* hirdetek nektek, mely leszen minden népnek; mert ma született nektek az *Üdvözítő*, ki az *Ur Krisztus*, Dávid városában; és ez lesz nektek a jel: találtok egy *kisdedet, polyákba takarva* és *jászolyba* tektetve . . .“ (Luk. II. 9–12.)

Csakugyan csodálatos ez! Az Üdvözítő, ki királyi vérből származik, Dávid királyi városában születik, egy *barlangban polyákba van takarva és jászolyba van fektetve!* Az ég és föld Ura nélkülözésben, szegénységben és inségben?! Hogyan lehet ez?!

Az Üdvözítő szegénységben születik, szegény szüztől. A keresztény hit térdre borul ezen asszony és a keblén nyugró gyermeke előtt. Ő reá tekintve elszakítja a megszentelt szegénységet és az áldozatot. A művészet mindig újabb és újabb képét alkotja ezen leírhatatlan jelenetnek, melynek hatalmát, báját és szépségét teljesen kimeríteni lehetetlen.

Az Üdvözítő szegénységben születik. Megérti most az emberiség, hogy más erény és más dicsőség is van

a gazdagságnál és élvezetnél. Megérti, hogy mennyire dicső és magához Istenhez illő az alázatosság, a könnyörület, az irgalom, a részvét a szenvedők iránt. Megérti, hogy a szegénység rongyai alatt is doboghat érző szív, lakhatik nemes jellem.

Az Üdvözítő szegénységben születik. „Tudjátok a mi urunknak Jézus Krisztusnak kegyelmességét, hogy ő gazdag lévén, tiérettetek szegénynyé lett, hogy az ő szegénysége által ti gazdagok legyetek“ mondja szt. Pál. (II kor. 8. 9.) Igen, gazdagok; de mikben? Nem földi javakban, hanem malasztban és kegyelemben.

Az Üdvözítő szegénységben születik. A világ nagy része érzéketlenül és hidegen tekint e szerföltött fontos történelmi igazságra. Hajszolja a pénzt, a vagyont; lelke árán is gyűjt, folyton gyűjt s az „auri sacra fames“ naponként szedi dús áldozatjait. Az egyesek, az országok is a pénzt, a vagyont tartják nagyságuk és hatalmuk kánonjának. Azt mondja Krisztus. „Boldogok a szegények“. „Boldogok a gazdagok“, tartja a modern állam. S hogy ezen elvét diadalra juttassa, minden keresztény és nemesebb erényt lomtárba dob, megvet és kiöl.

S hová fog ez vezetni? Végzetessé válik a nemzetek élete. Ha az eszköz végcélá válik, a romlás lejtőjére kerül az egyes, épen úgy mint egész nemzetek. A történelem sok elrettentő példát tár elénk: a napi sajtó telve van a mammon rabszolgáinak iszonyatos végével.

Az Üdvözítő szegénységben születik. Tanuljunk az Ő jászolyánál; ez a legékesebben szóló kathedra. Tanuljunk szegénységet, könnyörületet; lelki gazdagságot és keresztény erényeket. S ha az egész emberiség a jászoly titkát megérti s annak tanításait átülteti életébe: akkor és csakis akkor válik teljesen igazzá az anyagi szózat: Dicsőség Istennek, békeség a jóakaratu embereknek! Ugy legyen!

Az oltáregyesületi tag a társadalomban.

Nekem, idegennek, jutott az a kitűnő megtisztelés, hogy a mai havi gyűlésen arról szólhassak, milyen módon terjesztheti az oltáregyesületi tag az oltáregyesület szellemét a társadalomban. Igen kedves tárgy, s vajj! mennyi szép gondolatot tudónak tapasztalt emberek ehhez fűzni, s épen azért bajosan érint engem a dolog, hogy nekem talán nincs is jogom ezekről beszélni, mert a tudományban úgy mint az irodalomban, — s bizony így kellene a mindennapi életben is, — igen helyesen axiómává vált, hogy akár rég lettünk, akár a mai társadalommal csak érintőleg is akarunk foglalkozni, addig nincs jogunk róla beszélni, míg nem szenteltük magunkat először az emberek és környezetünk hosszas vizsgálatának. Különösen nehéz társadalmi elveket, még pedig olyanokat, a melyek megvalósíthatók, életbe léptethetők legyenek s hozzá jó gyümölcsöt is teremjenek, hirdetni, kiindulva a hitélet teréről, — a mikor oly nagy ellentétben áll sokszor egymással a vallási és a közönséges társadalmi felfogás, a hit parancsolatai, a vallás jó szokásai és a mindennapi társadalmi élet kiáltó kényszerűsége. Kérem tehát alázattal, hogy ezen néhány percre méltóztassanak eltekinteni igénytelen szemlélyemtől és sziveskedjenek jóakaratu figyelmökre melatni mindazokat, a miket egy emberi tekintetektől lehetőleg elvont vallásos lélek teljes odaadása eladnom sugalt.

Igen, az egyesület társadalmi szerepéről kell most gondolkoznunk. Itt mindjárt bárom dolog tűnik a szemünkbe: I. az egyesület, aztán a társadalom és harmadszor az abban való szereplés. Nézzük csak meg közelebbről ezt a három tényrt.

Az egyesület a mi oltáregyesületünk. Szorosan véve vallásos társulat. Ismerjük szép múltját, állandó munkálkodását, jelen életét és sok reménnyel bizunk jövőjében. Mindnyájan közreműködtünk tőlünk telhetőleg nemes céljainak elérésében, áhítatos lélekkel vezüdtük a lelki gyakorlatokat, szent buzgósággal részt veszünk mindig az ájtatosságokon, imádatos gonddal szerettük és ápoljuk az Isten házának ékességét, a hol a szentek Legazentebbje lakozik testben és lélekben.

Ez mind együttvéve igen magas és lelkes ténykedés, de öszinte megilletődéssel mondhatnók, hogy még nem teljes az ilyen szép munkálkodás. — Nem teljes pedig azért, mert az oltáregyesület nem zárt társulat, a melynek pusztán a templomban van helye s a melynek figyelme az Ur oltárára kívül, — bár ez kétségkívül a legtöbb dolog — más fontos tényekre ki ne terjedhetne.

Sőt igen, ki kell terjednie, még pedig arra, hogy minden több lelkes hívet szerezen az egyesület eszméinek, terjesztésére kell Krisztusnak és az ő egyházának szellemét a társadalomban. Ezt a szellemet pedig nemcsak lelkünkben kell megőriznünk és szívünkben ápolnunk, hanem alkalom adtával ajkunkon is kell hordanunk s külső tetteinkben híven megvalósítanunk. Szívvel-lélekkel, gondolattal és tettel, lelkesedéssel és türelemmel közre kell működnünk azon nagy munkában, hogy az evangélium szent és hamisítatlan szelleme uralkodjék ismét a művelődésben szerte előhaladt emberiségben, hogy a honnan származták, oda ismét visszaállítsuk a keresztet, hogy a katolikus elvek érvényesüljenek mindenütt a magánéletben úgy, mint a közéletben, a családban és társadalomban egyaránt, mert Krisztus magának követeli az egész emberi életet, a katolicizmus pedig az egész társadalmat.

S ez utóbbi dicsőséges kötelességünk onnan ered, hogy Isten bennünket Krisztus által irántunk való végtelen szeretete folytán nemcsak tulajdon fiává fogadott, hanem egyúttal nagyzerült művének körébe vont és mint gyarló, tökéletlen, véges lényeket az ő örök és tökéletes munkájában saját munkatársává tett.

Krisztus pedig nem ideig és időben ragyogó, s aztán a századok homályába lettűnő meteor volt, a mely bevilági-

totta az emberiség számára az örök ösvényt, de nem vezetett át rajta, hanem az isteni kegyelemek és a benne való hitok a világ végezetéig köztük tündöklő sugara, a mely az igazi felvilágosodás fényét árasztja minden munkánkra. S ezen igazi felvilágosodást terjeszteti, s az látenől elpártolt társadalmat ha megtört szívvel is Krisztushoz visszatéríteni, ez képezi egyesületünk extenzív munkásságát.

Az oltáregyesület szereplésének tehát költőse célja van: az első egy közelebbi: Krisztus hajlékának soha ki nem alvó szeretete, s az ő köztünk élő testének és értünk áldozott vérének a legfőbbesebb szentségben való állandó imádása s ennek lehetőleg általános teljesítéséhez a másik, egy nagy, de nagy terjedelmű távolabbi cél: embertársainknak kitűnő társadalmi útön is Krisztushoz való visszavezetése.

Az emberi jelenségek között a mai korban csodálatosan megizmosodtak, bátorító s egyben ijesztő erőre kaptak azok, a melyeket társadalmi türeményeknek nevezünk. Nemcsak a közszervezetek nőnek műhetetlenül, hogy most a világon az emberek fő é szervezett 53 nagy államban évenként 27500 millió koronát fizetnek be a polgárok csak adóban az államok szükségleteire, hanem megindulnak a társadalomban igényteleneknek tartott egyedek is, s szinte ösztönszerűleg olyan munkásterhelteket alkotnak, a melyek csak Angolországban 1,487,562 tagot foglalnak be, s évenként nem kevésbé, mint 15 millió koronát szednek össze, s ezen egyesületek a munkások érdekeit illetőleg olyan erős harcoló gépekké lettek, hogy némely vérmes sociológusok már is bennük látják a jövő népuralomnak nagy hatalmát.

Látjuk tehát, hogy a társulás szellem: a mai korban úgy, mint régen is, midőn az egész keresztényiség kezét fogott a kereszties hadjáratra, csodálatos dolgokat művel. Most is kereszties hadjáratot kell indítanunk a Krisztustól elpártolt emberek ellen, de nem haddi erővel, hanem az igazi keresztény életnek, a tiszta keresztény erkölcsnek mindoda másit leverő hatalmával. S ezen új kereszties hadjárat kitartó s vitéz katonáinak kell lenniök a keresztény egyesületeknek. S a harcuk oka többé nem a kegyelet Krisztus sirja iránt, hanem már maga Krisztus tanítása, Krisztus szelleme, a melynek tiszteletet, meghódolást és engedelmességet kell szereznünk minden emberi szívben, a melyből azt az ujkor forradalmi, gyűllöléses iránya talán kizárta. S a harcter többé nem a Szentföld esékely tartománya, hanem a körülöttünk élő emberek egész társadalmá. Ki kell lépünk tehát nekünk is a többi keresztény egyesületekkel a társadalomba, s ott kell eredményesen munkálkodnunk, hogy mennél szélesebb rétegekben megszerezzük a hódolatot és imádást az oltár szentségében valóban köztünk élő Krisztusnak.

Igen, mi kilépünk nemes munkásságunkkal a társadalomba, hogy lehetőleg ártaatlanuá tegyük azokat a társadalmi erőhatalmakat, a melyek a vallásra és erkölcsre nézve károsak, s hasznosításra fogjuk azokat, a melyek ma semmivé pazaroltak.

Dé mégse! mint a jó hadvezérek, eszközöljünk először mi is terepfölvételt és nézzük meg gondosan a harcteret!

Mi is az a társadalom? Ma ez igen hangzatosított szó. Minden ember él társadalmi életet, visz társadalmi szerepet, vannak társadalmi kötelezettségei s más effélék szájrul szájra járnak művelt és kevésbé művelt embereknek. Ande hi magunkra vennök mindennapi köntűnket: a nem tudást, s megkérdeznék ismörst és ismeretlen, mint egykor tevő a görög bölcs, tudatában levő annak hogy csak egy dolgot tudunk igazán, t. i. azt, hogy semmit sem tudunk, bizony nem sok ember adna nekünk ama kérdésre korreakt feleletet.

Mi azt gondolók talán jámbor lélekkel, hogy az emberi társadalom Isten országának hasonmása itt e földön azzal a szellemmel, azzal a testvériséggel, azzal a szabadsággal és egyenlőséggel, a melyet Krisztus hozott tanításában az emberek közé? Bezzeg nem.

A társadalom éppen ellenkezőleg a szétluzás, az elklőlönözködés, az elszigetelődés, a versenygés, a hatalomra

vágyás, sőt gyakran az ellenségeskedés világa. Azt is mondják, hogy a társadalom emberek kapcsolata valamennyi közös céljuk elérésére. De vannak-e emberek?

Emberek — csakugyan nincsenek a valóságban, hanem egyedül a gondolatunkban, s a társadalom nem emberek, hanem szegények és gazdagok, kereskedők és művészek, papok és kézművesek, főbírók és katonák, urak és cselédek, parasztok és honrátorok, nemesek és polgárok kapcsolata.¹⁾ Hát hol vannak itt az emberek?!

Ez tehát a haretér, a melyen nekünk a jobb ügyért küzdenünk kell. Ezek a nagy ellentétek, a melyeket nekünk szeretettel és alázatossággal kell törekednünk Krisztus szellemében kiegyenlíteni, az ő általános jellemzői, bár külseje, alakja, eszméi, szenvedélyei és divatjai folyton változnak. S épen e változások mutatják, hogy a társadalom élő szervezet, s ha az, akkor nekünk pezsgő életet kell benne mutatnunk, még pedig egységes, öntudatos életet. S jöllehet ezen élő társadalomnak mint egészek most nincsen egyetlen öntudata, azért mi katolikusok, a kik átlag számbavehető rész vagyunk benne, mégse veszítjük el egyéni öntudatunkat, sőt azt annyira kell erősítenünk, hogy, mivel mindig a hatalmasabbtól ered a meghatározás, mi a lehető leghatalmasabbban és legerősebben megerősödve, az egészre ismét reá nyomhassuk a tiszta kereszténység hélyegét, s így aztán elérjük, a mi megvolt a középkorban, az egyetemes kereszténységben, hogy a társadalomnak lesz együttes, még pedig tiszta keresztény öntudata.

Most elleben mindenütt veszélyes a helyzet, az elmék igen izgatottak, még a katolikusok is megoszlanak: egyesek kárhözátják a mai társadalmat, mások elszántan melleje általán, pedig egyesültnök kellene, mert ma a katolikusokra egy nagy munka vár: egyesíteniük kell a mai társadalmat az egyházzal. S honnan merítenek ehhez kellő tudást? magából a kereszténységből, mert Isten a kereszténységbe mindennemű világosságot rejtett, így tehát a társadalmat is, hogy a mikor arra szükség lesz, ne maradjunk a sötétben.²⁾ Mégis azonban e téren bizonyos irányelveket megjelölni rendkívül nehéz, mikor társadalomnak minden megnyilvánulása a pletykától kezdve a kivándorlásig, az utcai tiltástól kezdve a házassági jog intézményéig rendkívül bonyolult és összetett dolog. — Így tehát az irányelveket talán önkénytelenül maga a környezet adja, a melyben a hatást elérni akarjuk.

S itt aztán nem kevésbé fontos azon körülmények ismerete, hogy a társadalomban a leggyerekesebb divattól kezdve talán a legbonyolultabb tudományos nézetig minden az utánzáson épül fel s ugyazólván az utánzás ragyala által asszimilálja a társadalom a maga tagjait. Természetes, ez az utánzás egy embernek, vagy egyesületnek a kezdeményező utánzásából indul ki. S ez módot nyújt nekünk ahhoz, hogy ha a társadalomra hatást akarunk gyakorolni, első és legfontosabb eszköznek ismerjük el, hogy mi magunk a lehető legkeresztényibb, tökéletes életet éljük annál is inkább, mert ez képezi az oltáregyesület egyik ideálját, hogy így méltán utánzó példánykép gyanánt tűnjünk fel a többiek előtt.

S hogy tetteinknek kellő hatáson legyen, át kell azokat fonnunk a jószágok, a szeretetek szálaival, lévén ez a legnagyobb keresztény erény és méltán, mert elleuálhat az ember a világosságok, elleuálhat a hatalomnak, elleuálhat a nagyságnak, elleuálhat a dicsőségnek, de a jószágok, a szeretetek senki sem állhat ellen. (Dupauloup. Krisztus élete 26. 1.)

Hogy pedig elég erősek legyünk arra, hogy a keresztény elveknek mindenütt az egész vonalon érvényt szerezzünk, mindig szemünk előtt kell tartanunk azt, hogy az ember ha egyszerű, ha őszinte, pártatlan, ha senkitől semmit sem vár, ha vágyainak teljesülését és fékezését egyedül magába helyezi és fáradságának legfőbb s egyetlen jutalmát

Istenben helyezi és Istenben keresi, akkor nagyon erős, akkor a legerősebb.

Mutassuk meg az embereknek, hogy a kereszténységért ne csak lelkesedni tudjanak, hanem áldozni is anyagi eszközökkel, mert a katolikus tevékenység rendszeresen abban vész, hogy nincs anyagi ereje. S ha e téren szép tetteket látunk, azok iránt érvényes tiszteletünket nem ronthatja le igénytelen társadalmi állás s más külsőségek: szegénység vagy rüzség, s ha talán ilyenekkel találkozunk, egyfelől több az érvünk, hogy Isten előtt nem külsője teszi az embert. S hogy többet áldozhassunk, félre a fénylőzessel, a mely az ember akaraterejét elpusztítja, jellemét elsilányítja, munkaterejét és kitartását pedig megöli, a mely az utánzás törvényével fogva embertársainkat társadalmi bűnökbe sodorja, az eladósodásnak modern rabszolgáivá teszi. Terjesszük a telki szépségnek szeretetét, de ne a testét, s mutassuk meg, hogy az egyszerűség a testnek legszöbb ékszere! Engedékenységgel, a mely a társadalomban sokszor szerény ambícióknak néznek csak, s utaljunk mindenkit egyedüli erőkre, a Istenre. —

Hassunk jötekönyan a szellemi téren is: ne olvassuk és ne ajánljuk a modern irodalomnak félszeg termékeit, a melyek jól naptényre hozták mindazt, a mi az embert az állathoz közel teszi: testi vágyait, vére forrongását, az öntudat küszöbén alul szunnyadó dráva ösztöneit, ellenállhatatlan ingerkeit, de kudarcot vallottak az emberi természet tulajdonképeni intellectualis és erkölcsi vonásainak rajzában, s így ezekből semmi jót sem meríthetnek az emberek. Intsuk óvatosságra és körültekintő ítéletre az embereket a napi sajtó termékeivel szemben, mert ez nyújtja a szükséges buyhelyet a felketlen élvhajzóknak, a nagyravágyóknak és sokszor Krisztus s az egyház elkeseredett ellenségeinek. Ne uézzük többnek a tudományt a bitnél, mert jöllehet a tudomány igen szép és igen magas, nagy már a jelene, s még esodólatosabb lesz a jövője, de mégis oly isteni gyümöleket nem teremhet, mint a hit: milyen a szözség, a mindenki iránt való felebaráti szeretet, az alázatosság és a többi nagy keresztény erények. —

Ezekben igyekeztem vázlatát adni azon elveknek, melyeket egyesületünk szellemében a társadalomban érvényesítenünk kellene. De mi e vázlat? Üres beszéd csak a nélkül, ha tetteinkkel át nem adjuk az életnek.

Ne rémiszen el minket az a gondolat, hogy most szerte a katholicismusnak alkonyát zengik; nem, ez a jövő dicsőségünknek hajnala már. Igaz, hogy most világszerte a katholicismus politikai s más egyéb gyűlölségbe esett az emberiség nagy haladásával kapcsolatos forradalmi szellem miatt, de megnyílik majd a társadalom szemé s látni fogják, hogy Krisztus a forrása és alapja, s az egyház leghivebb kedvezője mind a nagy haladásnak, mind a közszabadságoknak, a melyeket közünk kivívott, s megváltozik majd a társadalom szelleme, s ismét meghajol Krisztus és az egyház előtt. S minket isteni örömmel töltöt el az a gondolat, hogy mi is talán sokan hozzájárultunk a kereszténységnek ezen jövő nagy győzedelméhez, az által, hogy egyesületünk társadalmi munkálkodásával is mennél több lelket visszavezettünk Krisztushoz. Isten adja, úgy legyen!

(A központi oltáregyesület december havi gyűlésén felolvasta):

Kárpis János.

A segesvári oltáregylet másfél éves története.

Csak másfél éves múltról akarok beszámolni, de nem azért, mintha Segesvárt nem lett volna már korábban is oltáregyesület; hanem azért, mert a jelenleg is fenálló oltáregyesület az, mely habár évekre nem is terjedő múlttal, de mégis múlttal dicsekedhetik.

1) Concha Gy. A társadalomról, Bud. Szemle 1895. 348.-349. l.
2) Bougaud E. A kereszténység és korunk IV. k.

Igen, volt nekünk is elődünk, de sajnos nagyon rövid életű. Elődünknek életét, tegyük hozzá, nagyon is rövid életét, kioltotta a szeretetlenség, a szereplési viszketeteg vágy, az irigység, megszólás, kioltotta tagjainak azon törekvése, hogy éppen ellenkezőjét tegyék annak, a miért tulajdonképpen egyesültek. — Mert hát tulajdonképpen mi is az oltáregyesület? Az oltáregyesület egy társulat, melynek tagjai azt tűzték ki célul, hogy a legfőbbesébb oltári szentséget, az abban jelenlévő Ur Jézust imádják, azon helyek fenntartásáról, díszítéséről, hol az Ur Jézus állandóan hívei közt van, minők a templomok és oltárok, gondoskodjanak, s e mellett gyakorolják magukat azon erényekben, melyeket az Udvözítő egész életében tanított, életével megpecsételt, és kötelelességünknek tett, gyakorolják magukat az egymás iránti szeretetben, az egyház parancsainak teljesítésében, és mindazon erényekben, mik az igazi katolikust a többi emberektől megkülönböztetik. Elődünk a volt oltáregyesület, sajnos ezen kötelelességeket nem teljesítette.

Az Udvözítő Ur Jézus azon tanítását, szeresd felebarátodat mint önmagadat, nem ismerték, vagy nem követték, mert a szeretet helyett, mely elmélő embertársaink gyengoségei iránt, megbocsátó bántalmak miatt, türelmes hibáikkal szemben, a volt oltáregyesület tagjai — nem én mondom, a domus historia meséli — egymást megszólították, leszapultak, lenéztek, civakodtak, összetartás helyett szétlúztak. Mindegyikük különben akart látszani a másiknál, pedig hát egymás testvérei vagyunk az Urban; mindegyik azt akarta, hogy az ő nézete szerint történjék minden, s mert ez teljes lehetetlenség, hogy egy célt szolgálva szűzülé kísérletezzenek, ez nem történt meg, duzzogtak, orroltak, kifogást tettek egyesek öltözködése, modora ellen stb., egyszerűen nem szeretettel, nem békétérrel, nem alázatossággal jártak el hivatalukban, — ez az oltáregyesület nem is volt, nem is lehetett életrevaló, s önmagától megszűnt. Multja ezen egyesületnek nem volt s hogy mégis felemlitem most, midőn a jelenlegi oltáregyesület történetét ecsetelem, annak oka a tanulság. Megtanulása annak, hogy nem mindenki lehet egyforma külsőleg, sem testi szépségben, sem a ruhák díszében, sem a szellemi élet megnyilatkozásaiban, a beszédben, de egyformák lehetünk a buzgóságban az imádságnál, a törekvésben magasztos és nemes céljaink megvalósításában, és az egymás iránti szeretetben és türelemben.

Hisz nem lehet mindenki vezér, nem lehet mindenki nagyságos asszony, nem mindenkinél jut selyemre és bársonyra, ezért tehát egymásra neheztelni, egymást megszólítani, egymást lenézni, valóban véték, ellenben igyekeztek mindenki az imádsásban, a gondoskodásban, az egymásiránti szeretetben vezérből lenni a vezérnél, a lelki tisztaságban jobban tündökölni a selyemnél és bársonynál, az egymás megszólításában némább a halmál, s akkor mostani egyesületünk virágozni és hasznos, nemes gyümölcsöket fog hozni.

De lássuk saját történetünket.

A segesvári oltáregyesület története 1901 tavaszán kezdődik, és szorosan összenőtt szeretett plébánosunk Meisel József ur nevével.

Tavaszaal kezdődött történetünk, az évnek azon bűbajos korszakában, midőn ébredezni kezd minden, midőn a kihajlani kezdő lomb, fű, virág édesebb a szemnek, a madár dala kedvesebb a fülnek, midőn életre kél a föld, a nagy természet, és midőn az emberi szív is fogékonyabb a nemes, a jó, magasztos iránt.

1901. március 9-én vasárnap hirdette ki plébánosunk a a szószékéről, hogy oltáregyesületet akar alakítani, s megmagyarázván annak célját, rendeltetését, és a tagok köteleességét, felhívta a híveket, hogy március 16-án, szintén vasárnap, mennél számosabban jelenjenek meg a plébánia hivatal nagyerében, hogy az oltáregyesületet megalakítsuk. Egyben írásos felhívást, körözvényt bocsátott ki a hívek közt leendő körzetítés céljából, melyben a híveket magához hívja március 16-ra. És a hívek, kik papjukat oly nagyon szeretik s

kik nem egyszer mutatták meg, hogy papjukat követni is készek, március 16-án zsutolóság megtöltötték a plébánia nagy termét. A lelkesedés nagy volt, az érdeklődés élénk és egyúttal kimondatott, hogy Segešvárt az oltáregyesület megalakítását szükségesnek, célravezetőnek tartják a hívek és azt megalakítani kívánják. Meg is alakították és címül felvették: „a gyulafehérvári oltáregyesülettel működő segešvári fiókregyesület“ nevet. — Miután még Pöspök ur Ó méltóságának a megalakulás táviratilag tudomására hozatott és az egyesületre apostoli ádása kérését, kezdetét vette a választmány megválasztása.

Azt hiszem egy hajszálnyira sem térek el tárgyamtól — a történetirástól — ha itt névleg is felorolom azon tagok neveit, kiket az általános közbeesülés és szeretet a választmányi tagok sorába emelt, hisz az ő kezükbe tették le a tagok az oltáregyesület jövőjét, gyarapodását és felvirágzását. Az oltáregyesület igazgatója az alapszabályok értelmében a mindenkori plébános — ez idő szerint Meisel József lévő — az állás választás alá nem került. Ellenben választmányi tagokul megválasztottak: 1) Özv. Sándor Lászlóné, 2) Székely Istvánné, 3) Lendvay Sándorné, 4) Goldschmidt Dánielné, 5) Gyöngyössi Istvánné, 6) Schimberszky Ferencné, 7) Windt Károlyné, 8) Kenczel Rezsőné, 9) Hann Jánosné, 10) Hubatsek Józsefné, 11) Kornu Theobaldné, 12) Bárdos Jánosné, 13) Vaszilika Ferencné, 14) Langmair Jánosné, 15) Hoffmann Erzsébet, 16) Özv. Stenzel Lajosné, 17) Nagy Leontin, 18) Koch Józsefné, 19) Kornhalt Andorné, 20) Schwarz Vencelné, 21) Pallos Istvánné, 22) Szegedy Józsefné, 23) Matrak Mihályné és 24) Merza Istvánné.

Póttagokká megválasztottak: 1) Hess János, 2) Fejér Imre, 3) Dobos József, 4) Lendvay Sándor, 5) Rgetti Károly, 6) Radnothy Adolf, 7) Nasztury János, 8) Deák János, 9) Hann János, 10) Dániel János, 11) Merza István, 12) Légráth Elek.

Ezek szerint 24 nő rendes taggá és 12 férfi póttaggá választottak. A választmány aztán saját kebeléből megválasztotta tisztí karát is, a jegyző kivételével, kit Székely István személyében a közgyűlés választott volt meg. Elnök lett Székely Istvánné, a lelnők Schimberszky Ferencné, pénztáros Dobos Józsefné, és ellenőr Merza Istvánné. Együttal közfelkiáltással diszelnokké választottak Özv. Sándor Lászlóné főispánné.

A választmány megalakulása és tisztikar megválasztása után aláírási ívek bocsátattak ki a tagok gyűlése végett, a mi elég szép eredménnyel járt, a mennyiben ma az oltáregyesületnek itt Segešvárt 248 tagja van.

Ha a számbeli mennyiséget tekintjük, talán nem mondhatjuk nagyoknak a tagok számát, de ha figyelembe vesszük, hogy idegen nyelvű és érzelmi lakosság közt vagyunk, és ha még azt sem hagyjuk figyelmen kívül, hogy híveink igen nagy része vegyes házasságban él, mi a hitbeli buzgóságra nagy befolyást szokott gyakorolni, akkor az eredménnyel, most midőn történetünk ugyszólván csak kezdődik, meglehetünk elégedve.

Meglehetünk az eredménnyel elégedve főleg, ha a segešvári fiók oltáregyesület működését és ennek ismét eredményét is tekintjük. Mert működünk is ám.

Az oltáregyesület rendezte azon fényes fogadtatást, melyben a kegyes főpásztor, püspök ur Ó méltósága városunkban részesült, és melyhez hasonló a kegyelmes főpásztor bérmutatójában nem sokat talált. De tett egyebet is az oltáregyesület.

Tudva azt, hogy magasztos célját saját templomának és az Ur imádsására abban emelt oltároknak gondozását, díszítését, az idegen segešvári templomok segélyezését csak ugy eszközölheti, ha pénzbeli segítség áll rendelkezésére, első sorban arra törekedett, hogy tőkét gyűjtjön magának. E célból estélyeket rendezett, azok programját helybeli és idegen művészi erő megnyerésével iparkodott nemcsak élvezetessé tenni, nemcsak a művészi színvonal legmagasabb fokára emelni, hanem vonzóvá és látogatottakká tenni.

1901. év december hótól kezdve minden téli hónap első vasárnapján tartattak meg ezen estélyek rendkívül nagy látogatottság és igen szép anyagi eredmény mellett, a menyiben az estélyek tiszta jövedelme 318 K. 14 fillért tett ki. Ily módon, vagyis a tagsági díjakból, valamint az estélyek jövedelméből oly szép eredményt ért el az egyesület, hogy a tetemes kiadásokat és a központba beküldött járulékot levonva, ma 785 K. 60. f. tőkével rendelkezünk, mely gyűmölcsözőleg a takarékpénztárba van elhelyezve.

Még ezzel sem elégedtünk meg. Buzgó tagjaink nemcsak templomunk tisztogatását, díszítését eszközölték mindannyiszor, valahányszor erre szükség volt, hanem szorgalmasan munkálkodtak is az Isten házában, a szegény templomok segélyezésére.

Ezen odaadó munkálkodás eredménye képpen említettem fel, hogy a segesvári templomnak 1 fekete pluviale, 3 casula, fehérneműk, antipendiumok jutottak, Almakeréknek 4 casula, Sópataknak 1 fekete pluviale, 1 kék casula, Kiskapusnak 2 casula, Görögensztimrének 2 casula, Köröspataknak 1 casula, 1 velum, ciborium velum, Erzsébetvárosnak a latin szertartásu templomnak 2 fekete pluviale, 1 ciborium velum.

Ime működésünk eredménye pénzben és anyagokban! Most már Isten szent segítségével ott állunk, hogy kedves szép templomunk mindennel fel van szerelve, szükséglet nem lát, s bár járulékkunkat ezután is pontosan befogjuk küldeni a központnak, de segítséget kérni nem vagyunk kénytelenek.

És ezzel a szorosan vett történelmi részt bevégezve, levonhatjuk a tanulságot, mely abból áll, hogy ott, hol a tagok plebánusok iránt bizalommal, egymás iránt kölcsönös szeretettel és megbecsüléssel, a munkálkodásban vállvetett buzgósággal viselkednek, ott annak az Ur Jézusnak áldása, ki az oltáriszentségben állandóan és örök időnkig velünk van, s kinek imáadására egyesülünk, el nem maradhat. Példa, fényes példa erre a segesvári oltáregyesület rövid — másfél éves — története.

Előadásomat — azt hiszem — nem fejezhetem be méltóbban, mintha kérem oltáregyesületünk tagjait, a kicsinyt úgy mint a nagyot, a szegényt úgy mint a gazdagot, s tagjaink utján az itt jelen levő fényes közönséget, hogy az imáadásban, munkálkodásban, az egymás iránti szeretetben, megbecsülésben ne esélgeeljünk, ellenben — ha szükséges — tegyünk erőszakot önmagunkon, ne ítéljünk, hogy ne ítéljünk, egyszóval gyakoroljuk magunkat az igazi róm. kath. erényekben, mert ekkor nem jutunk elődünk sorára: a nyomorult kimúlásra, hanem élni, gyarapodni és virágozni fogunk, mit adjon meg az Ur Jézus.

Székelly István.

Ujult szívvel újra szüllessenek!

Lelkemre balzsam, ír szívem sebére
Kisded Jézuska, szalmás jászolod,
Keblemet tiszta, édes érzés lakja,
Itt megpihen a fáradt üldözött.

. . . Az Ur't sem érzem, elcsitult a lángja
Az égő kinnak, titkos győtreleműek;
A kisded tiszta, égszínkéék szemével
Nem élvezett, békés világot látok.
Nyargaltam eddig mulóság nyomában,
Izzadva, futva száguldék tovább . . .
Keresve újabb eszmét, eszményképet,
Mely szebb világba ringassa szívem;
Rózsásnak véltem életemet, bevallom,
Bár több tövisét érzem, mint virágát,
Oly sokszor sajtott, sokszor fájt a keblem
S nem leltem gyógyírt: — megnyugvást sehol!
De itt az édes Jézus kis kacsói

Oly hívogató intenek felém,
Ragyog szemében a remény sugára,
Szeretetében olvad a közöny.

Óh, ez az élet! Ez a gondolat,
Mely újabb eszmét tud fakasztani;
Mely nem viszi a lelket mulóságba,
Hanem az ékes „örökszép“ felé!

Minden eloszlik, mint a fényes álm:
A hír, dicsőség, kincs, fény, élvezet,
A hosszú élet mesgyén nem lesz más,
Mint száraz körök: — földünk diszei;
Eloszlik . . . csak a *Bethlehem* örök!

Ah, Bethlehem, Karácsony, drága ünnepe,
Ujjászületés ékes ünnepe!

A múlt, jelen, jövő szép történelme,
Főnséges eszme, idők telje ez!

. . . Szívemben is két új élet reménye,
Tündöklő fényvel látom itt ragyogni:
Tűrésre édes balzsamcsepp a bit . . .
Bűnbánatban, alázatban kizsendül

A szentség magva: — eszmény s diadal.
Azért neved szent ihletéssel ejtem:
Hozsanna neked, örök Messiás!

Faustinus.

T Á R C A

Örök Bethlehem.

(Dramolett részlet.)

Eltekoztam hosszú életem!
Kanyargó úton, zombékok felett
Vitt, tépett, üzött álnok sóvárgásom;
A csábos szóra hallgatók, s követtem
A csalárdágnak lobbanékony lángját . . .
Most szánom-báuum. — Sirva visszatérek,
Mert itt az élet örök jászódnál!
Te megszületél, hogy te benned ezrek

Uti emlékeimből.

Irt: *Prokupek Sámuel.*

(Folytatás.)

Csehország egyik féltett kincse a Károlyhid. Építője után nevezetett el így e szilárd köhid, mely anyyi harcok, árvizek volt tanuja. A hidnak szilárdságáról ma is hírek keringenek s azért nem is lehet csodálkozni azon rémtületen, melyet a hid két ivének beomlása okozott az egész országban 1890. szept. 4-én. De 2 évi munka által a kár helyreállítatott, most büszkén áll a majdnem 350 méter széles Moldva fölött. Szébb és merészebb építési hidat lehet látni mindenfelé, de festőibb és történelmi emlékekben gazdagabbat vajmi keveset. Az óriási, bizarr építési toronyok, melyek mintegy a hid bejáratát őrzik, a hidon, iveken, oszlopokon felállított szobrok valóban festőivé és nevezetessé teszik. Az óriási torony, mely az óvár felüli oldalon a második iven fekszik, szilárdságát, bevehetetlenségét a 30 éves háborúban ki-

mutatta, midőn a svédek árulás folytán a város túlsó oldalának birtokába jutván, utját állotta a torony a benne lévő diákok védelme folytán a vad ellenségnek, négy heti ostrom és lövetés sem tudta megrendíteni. A hid felőli részét tehát ennek az ostromnak az emlékére minden cifrázattól menten régi állapotában meghagyták, míg a város felőli oldala gazdagon van cifrázatokkal ékesítve.

A hidon 16 csoportban állanak a szentek szobrai, közepe táján Nep. sz. János bronzszobra azon a helyen, honnan a szent a folyóba vetetett, mely minden év május 16–24-éig ezer meg ezer zarándok és bucsus tisztelőtének tálgya.

A hidról körültekintve a valódi Prágát látjuk. Balról a Hradsehint impozáns várszerű épületével, a kiemelkedő dom tornyát, a vízfolyásán letelő a Moldva szigetét, jobbról az ő várost számtalan toronyával, Valóba festői kép, egy régibb kornak kőből való megtestesülése.

A nagy körút az óvárosnak történelmileg legjelentékenyebb központja. Itt folytak le a toronyjátékok, itt hódoltak az újonnan megkoronázott királynak, itt fejezték le 1621-ben 21 fővezért, a protestáns cseh vezéreit, kik császáruk ellen fellázadtak.

A piac központját és közkességét a gyönyörű gót stílusban restaurált régi tanácsház képezi. A régi épületből a kápolna, a hatalmas torony a híres órával és a déli rész maradt meg. Számos szobor és címer díszíti a homlokzatot. Minket leginkább érdekelt a híres órámfű, mely az egyik toronyban van elhelyezve. Az órámfű 24 óráttal jelzi az időt, ezenkívül jelzi a hónapot, napot, a csillagok járását, holdnegyedeket, az év különböző ünnepeit. Az óra ütéseire megnyílik a torony egyik ablaka, a 12 apostol megindul körútjára, mely a másik toronyablakig tart. Szt. Péterégfelé emeli kezét, sz. Pál fejével int, szt. János áldást osztogat stb. Miután a 12 apostol elvonult, megszólal a kakas, megjelen a halál, int a mellette álló férfúnak, ki pénzzel akarja magát megváltani, de a halál fejének mozgásával elutasítja. Érdekes látvány, minden alkalommal akad elég bámulója.

A főtérről be lehet jutni a Thein templomba, mely Mária menyemenetelének emlékére van szentelve. Szép hosszú két tornyát messziről láthatni, de a templomot annyira körülvevették a paloták, hogy alig lehet feltalálni. A szép templom három hajója, legnagyobb nevezetessége a híres csillagszék Ticho de Brachenak síremléke.

A cseh főnemesség számos családja monumentális palotákat építtetett a fővárosban. Ezek között a legérdekesebb és történelmileg legnevezetesebb a Kleinseiten a Waldstein-palota, melyet a harmincéves háború híres hadvezére Wallenstein herceg építtetett. Mint mondják, Caesar palotájának mintája szerint építtetett; pompás termei, freskói és híres parkja most is tanuskodnak az egykorú fényről. A legpompásabb a kihallgatási terem freskójával, mely a herceget, mint triumphantot ábrázolja, és a házi kápolna.

Az 58 kath. templom közül még többet megszemlélünk, de ki tudná elszámlálni a sok történeti nevezetességet és művészi kincseket, melyeket azok rejtenek! A látottakkal eltelve bojogtunk, miután az eső is elállt, a népeletet is tanulmányozván. A Zsófia szigeten megtérődtünk és egy darabig a katonazenét is hallgattuk. Nagy közönség itt ugyan nem volt. Egy pár katonaszt, egy pár pap sétált a virág-csoportozatok körül, Hazameuet az Orsolyák templomában a „prágai kis Jézus“ csodatevő szobránál kívántunk ajtatoskodni, de sajnálatunkra a templom be volt zárva és be nem juthattunk.

A nagyvárosi életnek mozgalmas képét szemléltük a tágas Vencell téren. Ezer meg ezer ember hullámozott le és fel, a villanyos kocsi telve, a bérkocsik egymás hátán. A nép kétségbevonhatatlanul a szláv jellegű tündette fel, a nőknél jellegző része az. Német beszédet csak nagy ritkán hallhattunk, az üzletek majdnem mindnyáján cseh nyelvű felirattal bírtak. Szállásunkra térve szerény bőjti vacsora elköltése után lenyugodtunk, hogy másnap tovább induljunk.

II. Drezda.

Reggel 6 órakor indultunk el, hogy Bodenbach felé Drezdába eljuthassunk. Alig 3 órai ut után a szász fővárosba értünk. A vonat szép vidéken robogott át. Bodenbachnál feltűntek a zöld egyenruhás szász fináncok, kik a legnagyobb udvariassággal meg sem vizsgálták podgyászainkat. A tiszta lelkiismeret teljes nyugalomával tártuk ki előtte podgyászainkat, mire ő katonásan köszöntve tovább haladt. Egyik utársunk azonban nem bírt ily tiszta lelkiismerettel, mert a főváros közlekedéssel kirogott kocsiából s reánk bízta podgyászának sorsát, de a mieinkkel az övé is vizálgatlan átcsuszott s így aztán gazdája is visszakerült. A perron egy hatalmas termelő francia lármazótt iszonyú kiejtésével beszélvén németül, míg ebben gyönyörködöttünk, utnak indult a vonat s már Szászországban voltunk.

A vasut az Elba partján balad s egy részét szeli át a szász Svájcban. Schönénál láthatunk a Kaiserkrone nevű széles sziklacsoportozatot, majd Schandauhoz értünk, mely központja a szász Svájcban. A városka fürdőhelyei is díszesek, a háta mezei hegy tetején mesterséges várrom festőivé teszi. Nem kevésbé érdekes Königsstein, a városka felett impozánsan elterülő várával, mely Szászországnak egyedüli erőssége és az Elbavölgy kulcsa.

A szász Svájc természeti szépségei miatt megérdemelné, hogy több időt fordítsunk rá, azonban időnk ki van mérve, sajnálatunkra nem állapodtunk meg sehol, hogy kirándulásokat tehessünk. Pirnánál már az Elba völgye kiszélesedik. Különböző is a szép kis város majdnem Drezda külvárosának nevezhető, tiz perc múlva ugyanis a drezdai Hauptbahnhofban voltunk.

Drezda azon városok közé tartozik, a melyeket az idegenek tömegesen látogatnak. Műkincsei, gyűjteményei azok a vonzerők, melyek oda gyűjtik a turistákat. Ezek közül természetesen első helyet foglalnak el az új kor nyári nomádjai, az angolok és amerikaiak. Nincs talpalatnyi hely, hol nem találja az ember kisebb nagyobb társaságra, a melyek az elmaradhatatlan Baedekkerrel körülkanyarolhatnak. Az idegenforgalom nagysága következtében a hatóságok is közreműködnek abban, hogy az idegenek ki ne saakmányoltassanak. Az indóház kijáratánál a konstabler az ember kezébe nyom egy szmot, mely egy bérkocsira utal. A bérkocsikon mindentit taxametekre vannak, melyek a fuvarozás idejét és árát is pontosan mutatják. Így nincs kitéve az utas a zsarolásnak és aránylag olcsó áron juthat a kijelölt szállóhába.

Mi a „Stadt Gotha“-ba szállótunk, mely szálló a legközelebb esett az udvari kath. templomhoz, hol másnap, vasárnap lévén, sz. misét akartunk celebrálni. Dél lévén, a közös „diner“-hez ülünk, mely nem volt drága, azonban az ételnek furesasága miatt, meg azért is, hogy majdnem két óráig eltartott, azon fogadalomra köztetett, hogy sehol többé közös dinerhez be nem ülünk.

Szegény jó öreg János királyt alig néhány héttel ott jártunk előtt temették el oda a családi síröltőbe a kath. udvari templomba. Az egész ország gyászban volt. Az udvari templom előtt elhaladva mindig találunk férfiakat, nőket, kik a szemekből kilátzó részvétellel a síröltőbe benézni törekedtek az ablakokon át. Hü barátja volt királyunknak, mint egyáltalában elődei, osztoztak sorsunkban: a porosz által való elpohóltásunkban. A tulajom részben protestáns Szászország felett kath. királyi család uralkodik, buzgó kath. uralkodók, de ezek vallási tekintetben e tételmenten protestáns törvények által szigorúan kötvén van. Frigyes Agost „az erős“, a későbbi lengyel király volt az, ki a kath. vallásra visszatért. Vele Szászországnak és kivált Drezdának fénykora kezdődött. A versaillesi oldalon és Olaszországban tett utazásai után utánozni kezdte XIV. Lajos fényűzését és kezdé építtetni a Zvinget és más monumentális épületeket, a melyekben Drezda oly gazdag. Utóda II. Frigyes Agost építtette a gyönyörű kath. udvari templomot, minisztere Brühl a világhírű Brühl Terasst. Barokk és rokoko stíli építmények

többnyire monumentális építményei Drezdának és épen azért különlegesek és híresek.

Azonban a háború iszonyait is át kellett a városnak szenvednie. A hétéves háborúban Nagy Frigyes ostromolta, a mely alkalommal a város tele porrá égett. A Napoleoni háborúban is részt vett, mert 1813ban falai alatt történt az egyik véres ütközet, melyben Napoleonnak harci szerencséje hanyatlani kezdett.

Midőn Drezdába megérkeztünk, reggeli 10 óra mult el, így elég időnk volt Drezdának legtöbb nevezettségét a Zvingert és a híres képtárt megtekintenünk.

A Zvinger a legszebb és legkifejtettebb barokkstílusú épület, mely azonban nincs teljesen kiépítve. Terv szerint csak előcsarnoka lett volna egy szép nagyobbserűbb királyi palotának, mely udvarával, díszkertjeivel, díszműveivel Versailles volt ehmályosítandó. Azonban a királyi kincstár kimerült, de így is meglepő benyomást gyakorol. Szép tágas tér áll előtte szobrokkal, ugrókatkkal, kerti díszesportokkal. Szemben vele az 1854-ben befejezett muzeum, mely a nemes renaissancestílusú remeke. A Zvingerben most különféle gyűjtemények vannak elhelyezve; a zoológiai, ásvány, prehistoriai és matematikai megfizikai gyűjtemények. Benntarték azonban leginkább érdekelt az új muzeumban elhelyezett képgyűjtemény, azért legelőször oda is siettünk.

A drezdai képtár a párisi Louvre és a florenci Uffici gyűjtemény után következik. A florenci már volt szerencsém látni. A drezdai gyűjtemény piece de resistance a sixtini Madonna, melyet megszemlélmi országokat és tengereket átutazni sietnek, a kik csak tehetik.

III. Agost vetette meg alapját a képtár nagyságának, midőn megvette a modenai herceg gyűjteményét, a prágai gyűjteményt és a sixtini Madonnát. Raphaelnek ezen egyik legnagyobb mesterműve a piacentai S. Sixto templom fölaltárképe volt. A király olaszországi útjában napokig gyönyörködött e mesterműben, míg végre 10000 aranyon megvásárolta. Szegény szerzetesek, talán nem is tudták, mily nagy kincset adtak el aránylag potom áron, melynek értéke most megbecsülhetetlen, mely vonzerőt gyakorol egy egész világra.

A képtár tele volt angol turistákkal. Valóságos saskajárásként vonultak el 20-30 főből álló csoportok. Hol megjelennek, a melyik kép előtt állást foglalnak, onnan pusztulnia kell minden máznak, ha nem akarja, hogy oldalai kevésbé gyengéd érintkezésbe jussanak. S ebben nem csak az urak ülnek ki, hanem a gyöngéd misser is. Sokszor eltűntem a udvariasságból odább állottam, de midőn a Raphael terembe értünk, minden kiméletet félre téve kaptam, de osztogattam is oldaldöféseket. „Schoking“ kiáltja az egyik miss, de én viszont magyarul szólottam vissza, mitől úgy megijedt, hogy eltávozott és helyet adott a kép előtt.

Szerencsés voltam a festő királynak igen sok híres művét látni. Gyönyörködtem a Vatikában a felsőes Stanzában és Loggiákban, melyekben az ezme és csoportosítás, a színzés és theologiai ismereteink fönségét utólrhetetlen módon varázsolá a bámulo világ elé. Láttam a nagy mester fejlődési korából műveket, midőn Fra Bartholemeo műveinek befolyása alatt az elevenég, festői elrendezés, a mozdulatoknak fesztelen természetessége által a festészetnek új irányába lépett. Láttam a Pitti képtárban a Madonna del Sraudoat, az Offici képtár Madonnáját, a Madonnát „a menyeket alatt“, továbbá ugyanott a Madonna della Sediát, az anyai szeretetnek ez utólrhetetlen festői díszítését, a müncheni képtár Ráfael Madonnáit, a nápolyi „isteni szeretet Madonnáját“, de mindezeket felülmulja a Sixtini dadonna, nem hiába életének utolsó éveiben festette, midőn a nagy mester tehetsége teljesen kiforrt. A teremben egyedül áll a kép, gondosan kerettel körülvéve, hogy tulközöl senki hozzá sejt ut-

lasson. Szt. Syxtus és sz. Borbála között mintegy látomászerűleg jelenik meg a sz. Sztiz karján a kiöved Jézussal. Angyalok serege bámulo csodálattal nézi, a két szent elragadtatva térdel nézván az Isten anyját, ki e képen a Madonna eszméjét a legtisztábban, legfestőiebben, legfölségesebben ábrázolja. A szemlélő nem képes megválni ezen csodálatos képtől, újból és újból visszavonza a fölséges Madonna, kit ily tisztaságban, bájban vászonra varázsolni csak egy Ráfael volt képes, mert az ő esetét mély vallásos érzülete és lelkesedése vezette az iránt, ki a legazentebb idealizmusnak és lelki szépségnek volt a földön megtestesülése. Mellettem egy 14 éves angol leányka vázolta le ironnal vázlatkönyvébe a fönséges képet, látszott szemein lelkesülése. Minő szép emléke lesz egész életén át ezen vázlatban, kivált, ha lelke tisztaságát és idealizmusát is megfogja őrizni tudni.

A képtárban még csak egy kép van, melyet hasonlóan a Sixtini Madonnához, nagyon megbecsülnek, védőkorlással ellátva és ez Munkácsy képe: Krisztus a keresztben, övéivel. Jól esett lelkemnek látni, mennyire megbecsüli a külföld a nagy magyar festőt, kinek tragikus vége nemzetünket talán sok dicsőségtől fosztotta meg.

A képtár többi remekei: az olasz és németalföldi iskola számos remeke, Dürer és Cronach festményei; az újabb korból Leubach és Böcklin számos híres festménye.

(Vége köv.)

KÜLÖNFELÉK.

— *Összes olvasóinknak áldásos és békés karácsonyi ünneplést kívánunk.*

— **Személyzeti.** Zomora Dániel idősb iskolás kanonok — mester-kanonokká lépven elő, Kovács Lajos tordaranyoskertletti főesperes, tordai plébános idősb iskolás kanonokká nevezetett ki.

Pál Antal szentszéki tanácsos, gyulafehérvári főgymn. igazgató-tanár a szentszéki jegyzőségtől raját kérésére elismeréssel fölmentetven helyébe Vass Albert dr. szentszéki tanácsos, theologiai tanár nevezetett ki.

Szentszéki tanácsosok lettek: Rettegi Géza marosvásárhelyi főgymn. igazgató, finőveldei regens, — Fejér Gerő dr. gyulafehérvári főgymn. tanár, finőveldei regens és Balázs András dr. igazgató tanácsosi jegyző.

Tiszb. alesperesekké kinevezettek: Tamás Dávid osdolai és Miklós Albert magyarlápösi plébánosok.

Hirschler József dr. segédolksész — a kolozsvári Szt. József finővelői intézethez — Balázs András dr. lemondása után — regensnek nevezetett ki.

Lelkeszi minőségben áthelyezettek: Lázár Mór György-falváról Kudzsirra, ifj. Lőrincz Ferenc Kis-Kapusról Felvincre és Tózsér László Kudzsirról Kis-Kapusra.

Segédlelkészi minőségben áthelyezettek: Bálint Vilmos Tordáról Kolozsvárra, — Gábor József Berekből Kolozsvárra, — Hadnagy János Csik-Csatószegegről Gyergyó-Szárhegyre, — László János Gy.-Szarhegyről Tordára, — Orbán Dénes Galencéből Berekre. — Orbán Ferenc kolozsvári káplán pedig mocsii lelkésznek nevezetett ki.

— **A gyulafehérvári püspöki papnövelde**
Méltóságos és főbiztoskodó gróf Majláth Gusztáv Károly püspök ur atyai jószágából december hó 24-én este tombolával egybekötött karácsonyi ünnepélyt rendez. Műsor: 1. Az év. Schubertől, előadja az énekkar. 2. Jelentés a pályamunkákról. 3. Részlet „Egy karácsony éj” című dramolettből. Horjádi Lipottól. Szemlék: Imperátor, Kréta sziget pogány császára Csaby-Gyula József, Ireneus, fia Auda Géza. Faustínus nevelője (titkon keresztény) Koser Széver. I. jelenet történetik a császári palotában, II. jelenet történetik a krétai katakombában. a) Nyitány, Nengebaueritől, előadja a zenekar. b) I. jelenet. c) közjáték a zenekar által. d) II. jelenet e) Nyugodj kisded. A zenekar által. f) Dicsőség egyházi ének, előadja az énekkar. 4. Szabad előadás. Elmondja a pályanyertes. 5. Havasi kult. Játsza a zenekar. 6. Egy ideges ember, Gabányitól. Előadja Gabosi Dénes. 7. Intermezzo Mascagnitól. Játsza a zenekar. Tombola. — Zárószó. Az énekkar vezetője: Petri József. A zenekar vezetője: Boga Übald.

— **A kézdívasárhely-kantón. kath. főgymnasiumnak** a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az 1902-3-ik tanév tartamára az V—VIII. osztályokra szóló nyilvánosságát és az erettség vizsgálatok tartásának jogát is megadta.

— **Királyunk ajándéka a pápának.** Királyunk XIII. Leó pápának, 25 éves uralkodói jubileuma alkalmából szintén szánt ajándékot: egy szobor-csoportozatot, melyet Marschall szobrász készített, s melyhez, mint mondják, a király adta az alapeszmét. A szoborcsoportozat Jézust ábrázolja, a mint a megmentett bárányfal karjai közt, a nyájától kivétve halad. Az egész szobornál aranyból van s feketé márványlapon nyugszik, melyen elől a király és a pápa címere van egymás mellett. Ezek alatt van a latin nyelven fogalmazott ajánlás, melyet Hartel dr. kultuszminiszter fogalmazott:

Pentifici Maximo
Leoni Decimo Tertio
Optimo Fidelium Pastori
Per Quinque Lustra Ecclesiam
Singulari Dei Providentia
Felicissime Gubernanti Eiusque
Thesaurus Uberrime Recludenti
Hanc Boni Pastoris Imaginem
Franciscus Iosephus Primus
Imperator Austriae Rex Apostolicus Hungariae Pietatis ergo
D. D. D.

Magyarul: XIII. Leó pápának a hívők legjobb pásztorának, ki Isten kiváló kegyelméből immár öt lustrumon át boldogan uralkodik az egyház felett s annak kincseit legjobban fölirtán, küldi a jó pásztor ezen képet I. Ferenc József Ausztria császára, Magyarország királya kezelettel.

A bárom D. betű ezt jelenti: dat, donat, dedicat, ami a régi rómaiak ajándékozási formája. A király ajándékát külön udvari kocsi viszi Rómába. A vonnalt utaznak udvari kocsiában báró Weckbecker és Marschall.

I R O D A L O M.

* **A Miatyánk könyve.** A karácsonyi könyvpiacon aligha került az idén stilszerűbb munka, mint az a „Miatyánk könyve”, mely Egyházy Agoston és Társa kiadásában jelent meg. Ez a munka nem a hagyományos disztrikúvok fajtájából való, amelyek csak arra jők, hogy nagy formájuknál és cifra kötésükkel fogva helyet foglaljanak az ugynevezett művelt családok asztalán. A „Miatyánk könyve” csak pazar és finom kiállítására

néve díszmü, de tartalmánál fogva arra van hivatva, hogy a valóban művelt olvasónak mindennapi lelki szükségletét elégítse ki. A kiadók valóban szerénytelenség nélkül mondhatják a könyv előszavában, hogy vállalatuk megteremtésén egyestül erővel munkálkodott a művészi ihlet és a vallási áhítat. A művészet ezáltal tehát a legtisztább forrásából merített, a legszentebb tárgyhoz nyúlt s örömmel konstatáljuk, hogy a próbát teljes siker koronázta. Szólunk kell miudenekelőtt a szövegről, amelynek föladata az volt, hogy parafrázisa legyen az Ur gyönyörű, örök imádságának. Gerely József, a szövegíró, aki különben sem njonc e téren, pompásan oldotta meg a szokatlan és nehéz föladatot. Az isteni témához gyönyörű emberi változatokat írt. Parafrázisai nem föleresztése, fölhigitása a remek szövegnek, hanem érdekes, megkapó továbbszövése olyan nyelven, mely a legszebb bibliai emlékekből merít inspirációt, melynek fénye és ereje elkápráztatja és megrendíti az olvasót. A hét kérdés illusztrációi nem magyar festő ecsete alól kerültek ki, mint hogy a kiadónak eredeti illusztrációk nem állottak rendelkezésére. Krzesz Józsefnek, egy lengyel festőnek képeit használták föl s választásukat fölötte szerencsésnek mondhatjuk. A szláv fajnak mélyseges bite s nagy reális érzéke vezette a festő ecsetjét, s e képekben az élet esendősége és nyomorúsága, ezzel szemben a hit malasztja s az imádság fölemelő, tisztító hatalma valóban megragadó erővel jut kifejezésre. A kiadók azonban még ezzel sem érték be, a képekhez még keretrajzokat is készítették, a melynek a maguk spirituális finomságával gyönyörűen egészítik ki az illusztrációk nagy realistikus hatását. A keretrajzokat Dörre Tivadar készítette, aki csak régi sikereit gyarapítja ismét. A fába metszést Morelli Gusztáv végezte. Ő sem szorul külön dicséretre. A díszmü egész kiállítására keveset írtel emellett, hogy a kiadók sem fáradtságot, sem költséget nem kíméltek s igazi művészi ambícióval fogták föl érdekes föladatukat. A nyomdai kiállítás pazar és izéles s a könyvet a legjobb lélekkel ajánlhatjuk mindenkinek. Ara 40 korona.

P á l y á z a t.

— **A zombori (Udvarhelymegye) róm. kath. kántortanító állomás üresedésben lévén, arra ezennel pályázat birtetik.** Ezen állomás évi jövedelme: két szobából álló kényelmes uri lakás, téli és nyári konyha, pince és gazdasági épületekben kívül: a) 248 korona államségély; b) 433 korona az egyháztól; c) gabona magtárból 50 régi véka kukorica, melynek piaci értéke 80 korona; d) közpénzi pénztárból 40 korona; e) tandíjból 40 korona; f) 655 öf jó minőségű veteményeskert, melynek évi átlagos haszna 50 korona; g) sósvíz jog 10 korona; h) szabad faüzés; i) mintegy 40 tanköteles román gyermek szülője szolgáltat 40 szekér fát, melyet föl is vágunk. j) szabad legeltetés; k) ötödéves korpótlék, végül esetleges stóllak. Az iskola a lakással egy fedél alatt van. Az udvart patak szeli át. Kötelességei: a mindennapi és ismétlődő tankötelesek tanítása: kántori és harangozó kötelek teljesítése. Mithogy Zomboron lelkes niucsen, megkivántatik, hogy a pályázó hitbuzgó és valóságos lelkiélettel bírjon. Pályázni öhajjók kellően felszerelt folyamodványaitak 1903. évi január hó 3-ig alulírtthoz sziveskedjenek benyújtani. Csak okleveles k.-tanítók pályázhatnak. Az állomás a kinevezés után azonnal elfoglalandó.

Homoród-Karácsonfalva u. p. Oklánd. 1902. december 15.

Gábor Mózes, s. k.
telkés, iskolaeleki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Agost.
Szerkesztőtársak: Eröss József, Kárpiss János, Péter János dr., Wagner Sándor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomtatásban Gyulafehérvárt.